

Sygn. akt I Ns 59/19

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2021 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sylwia Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2021 roku w Człuchowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy

z wniosku W. B. (1)

z udziałem M. B. (1), S. B.

o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2)

postanawia:

stwierdzić brak jurysdykcji krajowej i odrzucić wniosek.

Sygn. akt I Ns 59/19

UZASADNIENIE

W. B. (2) wystąpiła do Sądu Rejonowego w Człuchowie z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2), obywatelu polskim, zmarłym w dniu 2 sierpnia 2018 roku, wskazując jednocześnie, że ostatnim stałym miejscem zamieszkania spadkodawcy była N. i C.. Jako uczestników postępowania wnioskodawczyni wskazała syna M. B. (1) i córkę S. B..

Uczestnik postępowania – M. B. (1) w odpowiedzi na wniosek złożył oświadczenie, że odrzucił spadek po ojcu M. B. (2) w swoim imieniu i w imieniu małoletnich dzieci przed niemieckim notariuszem zgodnie z zasadami prawa niemieckiego. W uzasadnieniu wskazał, że według Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, w sprawach spadkowych po 17 sierpnia 2015 roku, w sytuacji śmierci Polaka posiadającego w chwili śmierci miejsce zwykłego pobytu w Niemczech stosuje się prawo niemieckie. Zaznaczył, że do określenia właściwości nie będzie miał znaczenia fakt, że zmarły miał obywatelstwo polskie, jak również, że miejscem zwykłego pobytu ojca były bez wątpienia Niemcy z uwagi na fakt, że przez ostatnie 20 lat swojego życia mieszkał tam, żył i pracował. Natomiast do Polski, pomimo że miał meldunek, przyjeżdżał sporadycznie jedynie w celu odwiedzenia bliskich.

Uczestnik postępowania – M. B. (1) przedłożył do oświadczenia przetłumaczone dokumenty z wydziału spraw spadkowych i stanu cywilnego Sądu Rejonowego w Norymberdze oraz oświadczenie złożone przed notariuszem o odrzuceniu spadku w imieniu własnym i swoich małoletnich dzieci M. B. (3) i K. B..

Postanowieniem z dnia 28 marca 2019 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie jako rzeczowo i miejscowo właściwego.

Na powyższe orzeczenie, w przepisany terminie, zażalenie wniósł uczestnik postępowania M. B. (1), który wniósł o zmianę postanowienia w taki sposób aby przedmiotowa sprawa została przekazana według właściwości do Sądu Amtsgericht Nurnburg.

W uzasadnieniu wskazał, że sądem właściwym do rozpatrzenia niniejszej sprawy jest sąd w Niemczech, który jest sądem ostatniego zwykłego pobytu ojca uczestnika postępowania – M. B. (2), czyli Amtsgericht Nurnburg, do którego uczestnik postępowania wysłał swoje oświadczenie złożone przed niemieckim notariuszem w imieniu swoim i dzieci. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt 39 VI 4814/18.

Na skutek zażalenia Sąd Rejonowy w Człuchowie postanowieniem z dnia 9 maja 2019 roku, wydanym w sprawie I Ns 59/19, na mocy art. 395 § 2 kpc uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 28 marca 2019 roku i oddalił wniosek uczestnika postępowania M. B. (1) o przekazanie sprawy według właściwości.

Uczestnik postępowania – M. B. (1) złożył wniosek o stwierdzenie braku jurysdykcji krajowej Sądu Rejonowego w Człuchowie oraz o odrzucenie wniosku wnioskodawczyni W. B. (1) o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2). Jako podstawę prawną wskazał art. 1099 kpc.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2019 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie odmówił odrzucenia wniosku. Na powyższe orzeczenie uczestnik postępowania złożył zażalenie. Postanowieniem z dnia 5 listopada 2020 roku, wydanym w sprawie IV Cz 275/20, Sąd Okręgowy w Słupsku uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowego w Człuchowie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że w aktach sprawy znajdują się pisma urzędowe pochodzące od Sądu Rejonowego w Norymberdze, które nie są przetłumaczone, a mianowicie z dnia 10 stycznia 2020 roku oraz z dnia 14 maja 2020 roku oraz pismo z dnia 2 stycznia 2020 roku, z którego wynika, że Sąd Rejonowy w Norymberdze, pod sygn. akt 39 VI 4818/18, prowadzi sprawę o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2), zmarłym w dniu 2 sierpnia 2018 roku uznając, że ostatnie miejsce pobytu spadkodawcy to N.. Jednocześnie Sąd niemiecki zwrócił się do sądu polskiego o podjęcie decyzji zgodnie z art. 15 Europejskiego Rozporządzenia Spadkowego. Mając natomiast na uwadze, iż pismo sądu niemieckiego z dnia 10 stycznia 2020 roku i z dnia 14 maja 2020 roku nie zostały przetłumaczone oraz nie jest w istocie wiadomym, na jakim etapie postępowania jest sprawa spadkowa przed Sądem Rejonowym w Norymberdze, to jest czy nadal jest zawieszona z uwagi na oczekiwanie przez sąd niemiecki na podjęcie przez sąd polski decyzji z art. 15 Rozporządzenia, tak jak to wynika z pisma sądu niemieckiego z dnia 2 stycznia 2020 roku, koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego postanowienia. Sąd I instancji winien bowiem w pierwszej kolejności przetłumaczyć pisma sądu niemieckiego i ustalić stan sprawy 39 VI 4818/18. Jeśli bowiem sąd niemiecki uznał, że posiada jurysdykcję krajową do rozpoznania sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2), to zbędne są ustalenia przez sąd polski, czy posiada jurysdykcję krajową do rozpoznania niniejszej sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 1108 § 1 i 2 kpc do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Jest to jurysdykcja fakultatywna, czyli wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może rozpoznać sąd polski lub sąd państwa obcego, a wniesienie sprawy do jednego z nich zależeć będzie od potencjalnych spadkobierców. Dla przyjęcia jurysdykcji krajowej polskiej wystarczające jest zaistnienie choćby tylko jednej z okoliczności, o której mowa w przepisie art. 1108 k.p.c. W przypadku obywatela polskiego bez znaczenia dla jurysdykcji krajowej pozostaje jego ostatnie miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu.

Podkreślić jednak należy, że w sprawach spadkowych o charakterze transgranicznym, w relacjach z państwami Unii Europejskiej, podstawy jurysdykcji wyznaczają przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr

650/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz.UE.L Nr 201, s. 107 z późn. zm.). Rozporządzenie to stosuje się do spraw spadkowych osób, które zmarły w dniu lub po 17 sierpnia 2015 roku.

W przedmiotowej sprawie spadkodawca – M. B. (2) zmarł w dniu 2 sierpnia 2018 roku, a zatem do niniejszej sprawy mają zastosowanie przepisy rozporządzenia nr 650/2012. Istotnym jest również, że przepisy wyżej wymienionego rozporządzenia nr 650/2012 zastąpiły przepisy kodeksu postępowania cywilnego określające zakres jurysdykcji krajowej zarówno w procesie jak i w postępowaniu nieprocesowym, aby urzeczywistnić cel ww. rozporządzenia, tj. zasadę skoncentrowania jurysdykcji w sprawie spadkowej w jednym państwie członkowskim, gdyż w jego założeniu przeprowadzane ma być tylko jedno postępowanie spadkowe, a jego wynik ma być respektowany przez wszystkie państwa członkowskie. Na gruncie rozporządzenia krajem posiadającym jurysdykcję w odniesieniu do całego spadku jest co do zasady państwo ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy. Wobec powyższego kwestia obywatelstwa spadkodawcy nie przesądza o jurysdykcji państwa członkowskiego, albowiem w tym zakresie stosowanie art. 1108 § 1 k.p.c. zostało wyłączone przepisami rozporządzenia nr 650/2012 (por. J. Ciszewski, "Komentarz do art. 1108 k.p.c." pod redakcją T. Erecińskiego, wydanie V, 2017 r., opubl. Lex).

Zatem, w ocenie Sądu, art. 1108 k.p.c. w aktualnie obowiązującym stanie prawnym znajduje zastosowanie w relacjach Rzeczypospolitej Polskiej z państwami spoza grona państw członkowskich Unii Europejskiej, a także do wszystkich spadków otwartych przed dniem 17 sierpnia 2015 roku.

Zgodnie zaś z treścią art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku.

Z treści wniosku o stwierdzenie nabycia spadku wynika, że spadkodawca M. B. (2) miał ostatnie stałe miejsce zamieszkania w Niemczech w miejscowości N. oraz w Polsce – w C.. Jednakże z treści pisma Sądu Rejonowego w Norymberdze z dnia 10 lutego 2020 roku i z dnia 14 maja 2020 roku wynika, że w toku postępowania spadkowego toczącego się przed Sądem Rejonowym w Norymberdze, pod sygn. akt 39 VI 4818/18, ustalono, iż spadkodawca swoje zwyczajowe miejsce pobytu miał w Niemczech, w miejscowości N..

Zatem, w ocenie Sądu, to ta właśnie okoliczność uzasadnia właściwość sądów niemieckich do wydania orzeczenia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po spadkodawcy M. B. (2). Ponadto spadkodawca zmarł w dniu 2 sierpnia 2018 roku, czyli po dniu 17 sierpnia 2015 roku i przed śmiercią stale zamieszkiwał w Niemczech, a zatem państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Istotnym jest również, że wnioskodawczyni – W. B. (1) wbrew swojemu obowiązkowi wynikającemu z treści art. 6 k.c. nie wykazała, aby spadkodawca dokonał wyboru prawa polskiego jako prawa, któremu podlega ogół spraw dotyczących jego spadku.

Zgodnie zaś z treścią art. 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego w przypadku gdy do sądu państwa członkowskiego wniesiono sprawę spadkową, co do której sąd ten nie ma jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, sąd ten stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji.

Zaznaczyć należy nadto, że w myśl art. 1099 § 1 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniosek. Podkreślenia

wymaga fakt, że zgodnie z § 2 cytowanego przepisu brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

Wobec powyższego, skoro Sąd stwierdził jurysdykcję sądów niemieckich, to zasadnym było stwierdzić brak jurysdykcji krajowej i odrzucić wnioski o stwierdzenie nabycia spadku po M. B. (2), o czym orzeczono w sentencji niniejszego postanowienia.

Sygn. akt I Ns 59/19

ZARZĄDZENIE

1. odnotować i zakreślić,
2. treść niniejszego zarządzenia scalić w jednym pliku z utworzonym plikiem uzasadnienia z dnia 3 listopada 2021 roku i umieścić na Portalu Informacyjnym:
 - a. dla pełnomocnika wnioskodawcy – w celu doręczenia,
 - b. dla pozostałych uczestników – w celu informacyjnym,
2. odpis uzasadnienia doręczyć:
 - a. pełnomocnikowi wnioskodawcy - zgodnie z pkt 2a niniejszego zarządzenia – w trybie art. 15zsz⁹ ust. 2 zdanie 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1842, z późn. zm.),
3. przedłożyć z wpływem, najdalej za 21 dni od wykonania z potwierdzeniami odbioru.

Człuchów, dnia 3 listopada 2021 roku

Sędzia Sylwia Piasecka